

Jamči li besplatno obrazovanje i jednak pristup obrazovanju?

THOMAS FARNELL

Institut za razvoj obrazovanja

doi: 10.3935/rsp.v16i2.875

Zahtjev za pravo na besplatno visoko obrazovanje – tj. ukidanje školarina u visokom obrazovanju – sam je po sebi posve legitiman. Usprkos globalnom trendu uvođenja školarina, postoje brojni primjeri zemalja u Europi koje još uvijek ne naplaćuju školarine. No ukoliko raspravu o ukidanju školarina promatramo u okviru rasprave o jednakom pristupu visokom obrazovanju (a ne samo unutar diskursa borbe protiv neoliberalizacije društva), treba upozoriti na tri činjenice:

- Prvo, školarine predstavljaju samo jedan oblik financijskih prepreka u visokom obrazovanju. Kombinacija troškova studija (knjige, oprema i drugi radni materijali), administrativnih troškova i životnih troškova predstavljaju puno veći trošak od godišnjeg iznosa školarine, te iznose između 13 000 kn i 30 000 kn godišnje.¹
- Drugo, podaci OECD-a (Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj) pokazuju da nepostojanje školarina nije samo po sebi dovoljno za rješavanje slabog pristupa visokom obrazovanju, te da kvalitetni i sveobuhvatni sustavi studentske potpore imaju možda čak i važniju ulogu u rješavanju tog problema.²
- Treće, većina međunarodnih istraživanja pokazuje da nefinancijski faktori, poput obrazovanja roditelja, obrazovnih postignuća u osnovnom i srednjem obrazovanju, te čak i sudjelovanja u pred-

školskom odgoju, često imaju presudan utjecaj na mogućnost i/ili odlučivanje pojedinaca o upisivanju visokog obrazovanja.

Zbog kompleksnosti problematike pristupa obrazovanju, ne možemo pitanje društvenih nejednakosti u visokom obrazovanju svoditi isključivo na temu ukidanja školarina. Ukidanje školarina ne može samo po sebi ukloniti financijske prepreke u visokom obrazovanju, niti može utjecati na promjenu socijalne strukture studentskog tijela bez koordiniranog djelovanja u nizu drugih područja.

Najkonstruktivniji način rješavanja problema jednakog pristupa u visokom obrazovanju nalazi se u procesu donošenja javnih politika utemeljenih na dokazivim činjenicama (tzv. *evidence-based policy making*). Stoga od nadležnih institucija treba zahtijevati ozbiljnu predanost **integritetom** pristupu rješavanja problema, putem provođenja studija i istraživanja, evaluiranja trenutnog sustava financiranja visokog obrazovanja, te organiziranjem širih konzultacija i rasprava sa studentima, predstavnicima državnih i visokoškolskih institucija, te sa stručnjacima iz različitih interesnih skupina.

LITERATURA:

Organisation for Economic Co-operation and Development (2008). *Education at a Glance 2008*. Paris: OECD Publishing.

¹ Procjena Instituta za razvoj obrazovanja.

² Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), *Education at a Glance 2008* (Paris, Francuska: OECD Publishing, 2008.).